

STICHTING HISTORISCH VERPLEEGKUNDIG BEZIT

Bezoekadres: Foksdiep 2, 8321 MK Urk

Telefoon: 06-57395653

Postadres: Zr Spinhovenlaan 11 3981 CR Bunnik

E-mail: SHVB@verpleegkundigerfgoed.nl

Website: www.verpleegkundigerfgoed.nl

BIC: INGBNL2A

IBAN: NL54INGB0005252180

Inschrijvingsnummer KvK Leiden: 41167202

JAARVERSLAG 2022

Na twee Coronajaren met de nodige beperkingen werden deze in de loop van verslagjaar 2022 gelukkig opgeheven. Dit vertaalde zich in een toename van het aantal bezoekers en de belangstelling voor de uitleen van onze materialen.

Doelstelling

De SHVB houdt zich bezig met het verzamelen, behouden, beheren en registreren van historisch verpleegkundige objecten ter bevordering van de kennis van de geschiedenis van de verpleegkunde. Dit historisch materiaal wordt toegankelijk gemaakt door het ontvangen van bezoekers en het geven van rondleidingen. De SHVB richt elders vitrines in en leent delen van de collectie uit aan derden. De SHVB bevordert waar mogelijk diverse vormen van geschiedschrijving.

Organisatie

Het personeel van de SHVB bestaat geheel uit vrijwilligers, waarvan de meesten een verpleegkundige achtergrond hebben. Zij komen uit alle delen van het land.

Zonder deze enthousiaste en bekwame vrijwilligers zou de collectie er niet zo goed verzorgd en overzichtelijk bij staan als nu het geval is.

Vrijwilligers in 2022 waren de dames M.M. Bakker, I. van Deth-Ruys (coördinator), R. Kornet- van Leeuwen en J.E. Schroot (tevens leden van de NVMG) en de dames N. Hemmes, A. Katsman-Tepper, C.G. Miete, M. Rosenberg, C. Quarles van Ufford-van Raalten. Tot onze vreugde mocht de SHVB ook Emmy SuurbEEK als nieuwkomer verwelkomen. C. Laval-Crutzen heeft de SHVB helaas moeten verlaten. Zij wordt node gemist.

Trouwe medewerker Carolien Miete is op 26 april 2022 benoemd tot Lid in de Orde van Oranje-Nassau. Zij is sinds 1995 collectiemedewerker van SHVB.

Op 19 oktober brachten de collectiemedewerkers van SHVB een bezoek aan het collectiecentrum Nederland te Amersfoort. Dit is het depot van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, van het Rijksmuseum te Amsterdam, van Paleis het Loo te Apeldoorn en van het Openluchtmuseum te Arnhem. Het was een zeer indrukwekkende ervaring; de rondleider bracht ordening aan in de gigantische omvang van het aantal objecten uit de vier genoemde organisaties.

Een geslaagd bezoek!

Technische ondersteuning werd geboden door de heren G. Kuitenbrouwer, J. Nassy en Th. Beijerinck
Boekhoudkundige ondersteuning werd geboden door mevrouw Ellen Spierenburg.

Het Stichtingsbestuur bestond in het verslagjaar uit:

Mevrouw Prof. Dr. P. F. (Petrie) Roodbol, voorzitter vanaf december 2018

Mevrouw Dr. G.J.C. (Cecile) aan de Stegge, voorzitter tussen 2011 en december 2018, secretaris sinds december 2018

Mevrouw Dr. E.Q. (Liesbeth) Hesselink, bestuurslid sinds december 2018

De heer Drs. F.W.H. (Frank) Bergevoet, bestuurslid sinds mei 2019

De heer Dr.P. Lalleman, bestuurslid, sinds november 2022

De heer Lalleman is Lector Leiderschap bij het Lectoraat Persoonsgerichtheid in een ouder wordende samenleving bij de Fontys Hogeschool Mensen en Gezondheid en tevens voorzitter van het historische college FNI van de verpleegkundige beroepsvereniging V&VN en van de stichting Florence Nightingale Instituut. Door zijn aantreden in het bestuur van de SHBV wordt de samenwerking met deze organisaties verder verzilverd.

Adviseurs waren:

Mevrouw I. (Ida) van Deth-Ruys, collectiebeheerder sinds ca.1995

Mevrouw Drs. M.A.J.M. (Monique) Jaspars, museumdeskundige

De leden van het comité van aanbeveling:

Drs. Marius Buiting (directeur Nederlandse Vereniging voor Toezichthouders in de Zorg)

Drs. Cor Calis (toezichthouder zorginstellingen)

Dr. Margreet van der Cingel (lector Stenden Hogeschool)

Prof. dr. Mart van Lieburg (emeritus hoogleraar geschiedenis van de geneeskunde Erasmus, Universiteit Rotterdam, Universiteit Groningen en Universiteit Leiden)

Dr. Hanneke van Maanen (verplegingswetenschapper)

Dr. Aart Pool (verplegingswetenschapper)

Drs. Robert Simons (voormalig verpleegkundig bestuurder Amsterdam Universitair Medisch Centrum locatie AMC)

Huisvesting

De SHVB is sinds 2017 gehuisvest bij het Trefpunt Medische Geschiedenis Nederland, aan Foksdiep 2, 8321 MK, Urk.

Bezoekers

De SHVB ontving in het verslagjaar circa 200 bezoekers, naast alle belangstellende bezoekers van de partners van het Trefpunt, die tijdens hun activiteiten in een van de belendende percelen een kijkje kwamen nemen. Ook bezocht een aantal groepen verpleegkunde studenten de collectie in het kader van hun opleiding.

Uitleendiensten

De SHVB leent haar historisch verpleegkundig materiaal uit aan andere organisaties en personen, die het voor zeer uiteenlopende doeleinden gebruiken, waaronder exposities, onderzoek, publicaties, presentaties, jubilea, film en theater. In het verslagjaar maakten verschillende organisaties van deze service gebruik zoals het Historisch Centrum Leeuwarden voor een expositie, de NPO voor een TV serie over de Joodse Raad, Rijksmonument Zonnestraal voor de inrichting van een historische Sanatoriumkamer en Bureau Lambrechts voor een expositie in het in 2022 geopende Buitengasthuis in Meppen. Dit is een ontmoetings- en inspiratieplek voor (student)-verpleegkundigen, verzorgenden en verpleegkundig specialisten. Studenten verpleegkunde van de Hoge School VIAA uit Zwolle leenden eveneens materialen voor een presentatie over de geschiedenis van de verpleging ten behoeve van hun opleiding. De belangstelling van deze jonge mensen verheugt de SHVB. Een uitleen eerder in het jaar leverde recent mooie filmbeelden op in de tv serie De Stamhouder.

Historische Sanatorium kamer in Rijksmonument Zonnestraal Hilversum

Zuurstoftentje

Aanwinsten

Terwijl de SHVB enerzijds bezig is haar collectie te “ontdubbelen” en voor wat betreft de boeken af te stemmen met het Verpleegkundig College FNI, komen er ook bijzondere objecten bij, zoals dit zuurstoftentje voor kleine kinderen. Andere opvallende geschenken waren een Kwartetspel over thuiszorg en kruisverenigingen, documenten over een verpleegkundige tijdens WO I in Servië en enkele bijzondere insignes uit de tijd vóór de Wet tot Wettelijke Bescherming van het Diploma Ziekenverpleging.

Donaties

De SHVB is zeer dankbaar voor een aantal trouwe vaste donateurs; onder hen zijn er twee die zich verbonden hebben voor een aanzienlijke periodieke schenking voor 5 jaren. Ook kwamen er veel incidentele donaties gekoppeld aan rondleidingen binnen. Deze giften zijn voor de SHVB cruciaal; zonder deze zou zij haar werk niet kunnen voortzetten.

De SHVB stelt belangstellenden in de gelegenheid om historische objecten te adopteren voor een periode van twee jaar waardoor de SHVB eveneens wordt gesteund. Met het bedrag van de adoptie is de SHVB in staat het object te behouden en te beheren. In het verslagjaar werden er twee objecten geadopteerd.

Activiteiten

Op 12 mei, de dag van de verpleging, verzorgde de onovertroffen collectiebeheerder en adviseur Ida van Deth-Ruys een presentatie over de geschiedenis van het verpleegkundig beroep, samen met Atie de Jonge in het Haga Leyenburg, voorzien van een groot aantal objecten uit de collectie van SHVB. De voorzitter, Petrie Roodbol, hield in april een voordracht voor de NVMG over de opkomst en teloorgang van de verpleegkundig directeurs.

Publicaties

Stegge, Cecile aan de (2022). ‘Historische column. Verpleegkundige Intervisie’. *TVZ, Verpleegkunde in Praktijk en Wetenschap*, 132-1, februari, 29.

Stegge, Cecile aan de (2022). ‘Toekomstprijs voor vrijwilligerswerk’ (over de Leidse HBOV studente Vera Staal), *TVZ, Verpleegkunde in Praktijk en Wetenschap*, 132-1, februari, 7.

Stegge, Cecile aan de (2022). ‘Historische column. Meer mannelijke verpleegkundigen’. *TVZ, Verpleegkunde in Praktijk en Wetenschap*, 132-3, Juni, 29.

Stegge, Cecile aan de (2022). ‘Historische column. Waardering in hogere kringen’. *TVZ, Verpleegkunde in Praktijk en Wetenschap*, 132-5, Oktober, 27.

Stegge, Cecile aan de (oktober 2022). ‘Mangelversorgung, Hungersterben und Mord in Niederländischen Anstalten 1940-1945. Zum Anteil deutscher und Niederländischer Täterinnen und Täter,’ pp. 202-223. In Osterloh, Jörg, Schulte, Jan Erik und Sybille Steinbacher (2022), »Euthanasie«-Verbrechen im besetzten Europa, *Zur dimension des nationalsozialistischen massenmords*. Göttingen, Wallstein Verlag.

Samenwerking

De SHVB werkt nauw samen met het Historisch College FNI van de verpleegkundige beroepsvereniging V&VN. Deze samenwerking wordt steeds verder geïntensiveerd zoals reeds bleek uit de wederom gezamenlijk gestuurde kerst- en nieuwjaarswens. In het verslagjaar kwamen beide besturen voor het eerst bijeen voor een bespreking over een nieuw te kiezen archief- en bibliotheekstelsel in plaats van het stoppende Adlib.

Daarnaast werkt de SHVB samen met het ook op het Foksdiep te Urk gevestigde Trefpunt Medische Geschiedenis Nederland (TMGN). Dit is een kennis-, documentatie- en erfgoedcentrum dat fungeert als platform voor het niet-universitaire onderzoek van de geneeskunde, gezondheidszorg, verpleegkunde, farmacie, tandheelkunde en de paramedische vakken.

De Nederlandse Vereniging voor Medische Geschiedenis (NVMG) is eveneens een samenwerkingspartner. Dit is een vereniging die leden van informatie voorziet op het gebied van de medische geschiedenis om de bekendheid en de toegankelijkheid van dit vakgebied te bevorderen. Zij wil een verbindende en ondersteunende rol vervullen met en tussen alle verschillende gremia op dit gebied.

Financieel

Het jaar 2022 werd afgesloten met een negatief resultaat van €884, een bedrag dat beduidend lager ligt dan het negatieve resultaat van 2021 (€8501).

Dit komt *enerzijds* door een herstel van de baten die weer op het niveau liggen van vóór de Coronacrisis of zelfs hoger, zoals de uitleen van materialen. Er kwamen voorts fors meer donaties binnen en er was energiecompensatie alsmede teruggave van belastingen. De inkomsten voor de column in het verslagjaar betreffen zowel 2021 als 2022.

Anderzijds waren ook de lasten in 2022 lager dan in de jaren ervoor, ondanks de stijgende kosten voor het onderhoud en aanpassingen van het pand. In het verslagjaar werd een traplift geplaatst en werd het pand voorzien van rookmelders.

Fors bespaard werd er op de uitgaven voor de PR, de computer en het collectiebeheer.

Prognose

Ook in 2023 zal de SHVB geconfronteerd worden met hoge kosten voor onderhoud en verbetering van het pand zoals schilderwerk en isolatie. Het is te hopen dat de stijgende lijn van uitleen en donaties zich ook in 2023 zal voortzetten om ervoor te zorgen dat de SHVB uit de rode cijfers komt.